

Notă informativă

la proiectul de hotărâre a Guvernului cu privire la aprobarea Programului de management durabil al substanțelor chimice pentru anii 2023-2030

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul Programului de management durabil al substanțelor chimice a fost elaborat de Ministerul Mediului cu suportul A.E. „A.O. Pro-Mediu”, în cadrul Proiectului „Promovarea bunei guvernări și construirea de platforme pentru o mai bună coordonare a gestionării durabile a substanțelor chimice și deșeurilor, în conformitate cu abordarea SAICM post 2020 în Moldova”, realizat cu suportul Programului Națiunilor Unite pentru Mediu.

În procesul de elaborare a proiectului au fost implicați și membrii Grupului de Lucru pentru elaborarea documentelor de politici și a cadrului normativ în domeniul managementului durabil al substanțelor chimice, instituit prin Ordinul Ministrului Mediului nr. 126 din 28 decembrie 2022.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Necesitatea elaborării și aprobării unui Program de management durabil al substanțelor chimice (în continuare Program MDSC) reiese din prevederile art. 7, art. 34 și art. 35 din Legea nr. 277/2018 privind substanțele chimice (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2019, nr. 49-58 art. 109), precum și Legea Nr. 40/2004 pentru ratificarea Convenției de la Stockholm privind poluanții organici persistenți ((Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr. 39, art.228) cu modificările ulterioare.

Mai mult ca atât, Programul MDSC pentru anii 2023-2030 corespunde domeniilor din capitolul 16 „Mediul înconjurător”, prevăzute de Acordul de Asociere Republica Moldova - Uniunea Europeană, ratificat prin Legea nr.112/2014 și este elaborat și în vederea executării prevederilor acordurilor multilaterale de mediu în domeniul gestionării substanțelor chimice, la care Republica Moldova este parte, având astfel obligația de a dezvolta măsuri de implementare a acestor acorduri. Astfel, Ministerul Mediului, în calitate de autoritate competentă, asigură dezvoltarea cadrului legal, instituțional și de politici pentru următoarele acorduri: **Convenția de la Stockholm** privind poluanții organici persistenți (art.7) (ratificată prin Legea nr. 40/2004), **Convenția de la Rotterdam** privind procedura de consimțământ prealabil (PIC) în cunoștință de cauză aplicabilă anumitor produși chimici periculoși și pesticide ce fac obiectul comerțului internațional (art.15) (ratificată prin Legea nr. 389/2004), precum și **Convenția de la Minamata** cu privire la mercur (art.20) (ratificată prin Legea nr. 51/2017). Totodată, Republica Moldova a ratificat și anual depune rapoarte către **Convenția de la Basel** privind controlul transportului peste frontiere al deșeurilor periculoase și al eliminării acestora (art. 4, alin. 4), care abordează problema gestionării deșeurilor de substanțe chimice periculoase (Hotărârea Parlamentului nr. 1599/1998, Amendamentul la Anexa VII ratificat prin Legea nr. 205/2008). Un alt tratat internațional important în domeniul gestionării substanțelor chimice, ratificat de Parlamentul Republicii Moldova, este **Protocolul de la Montreal** privind substanțele care distrug stratul de ozon al **Convenției de la Viena** privind protecția stratului de ozon (Legea nr. 111/2001).

Legislația națională în domeniul substanțelor chimice, adoptată recent, cuprinde norme

care reglementează comercializarea și utilizarea anumitor categorii de produse chimice, un ansamblu de restricții armonizate privind introducerea pe piață și utilizarea unor substanțe și amestecuri periculoase specifice, precum și norme care reglementează exportarea acestora, inclusiv și accidentele majore, care implică și substanțele periculoase. Totodată, în Legea nr. 277/2018 privind substanțele chimice sunt stipulate condițiile de clasificare, etichetare și ambalare a substanțelor și amestecurilor chimice.

Momentan, la capitolul legislativ, lipsesc reglementările ce țin de gestionarea unor substanțe chimice prioritare, care au un impact deosebit asupra mediului și sănătății populației, cum ar fi Regulamentul cu privire la poluanții organici persistenți sau Regulamentul privind stocarea și gestionarea deșeurilor de mercur sau azbest, etc.

Între timp, reglementările privind managementul substanțelor chimice la nivel internațional devin tot mai ambițioase și complexe care necesită o implicare mai amplă nu doar a factorilor politici, dar și a producătorilor, comercianților și consumatorilor.

Programul MDSC este un document de politici pe termen mediu care va cuprinde **obiectivele și prioritățile naționale** pentru dezvoltarea sistemului de management durabil al substanțelor chimice de-a lungul întregului ciclu de viață.

Ciclul de viață al substanței chimice cuprinde toate etapele, începând de la import sau producere până la depozitare, transportare, utilizare și eliminare sau valorificare a substanței. Categoriile substanțelor chimice abordate în Program corespund prevederilor Legii privind substanțele chimice nr. 277/2018. În mod deosebit, Programul MDSC va include acțiuni pentru următoarele categorii de substanțe chimice periculoase:

- a) produse de protecție a plantelor;
- b) produse biocide;
- c) detergenți ce conțin agenți tensioactivi care nu îndeplinesc criteriile pentru biodegradarea aerobă finală;
- d) substanțe cu risc major pentru sănătatea umană și mediu;
- e) substanțe chimice industriale periculoase;
- f) substanțe chimice care distrug stratul de ozon, echipamente și produse ce conțin astfel de substanțe.

Documentul prioritizează integrarea gestionării durabile a substanțelor chimice în domeniile sectoriale prin continuarea eforturilor în implementarea cadrului normativ nou adoptat și dezvoltarea documentelor noi, precum că reglementările ce țin de gestionarea unor substanțe chimice prioritare, care au un impact deosebit asupra mediului și sănătății populației, cum ar fi Regulamentul cu privire la poluanții organici persistenți, Regulamentul privind stocarea și gestionarea deșeurilor de mercur, Regulamentul privind clasificarea, etichetarea și ambalarea substanțelor și amestecurilor chimice, regulamente specifice care transpun Regulamentul European REACH (Regulamentul privind înregistrarea, evaluarea, autorizarea și restricționarea substanțelor chimice).

Programul vizează realizarea obiectivelor majore privind gestionarea în siguranță a substanțelor și produselor chimice, creșterea nivelului de protecție a mediului și sănătății umane, în mod deosebit asigurarea calității aerului, calității apei, dezvoltarea infrastructurii necesare pentru gestionarea deșeurilor și a apelor reziduale, promovarea la nivel național a principiilor dezvoltării durabile și economiei circulare.

Executarea prevederilor Programului va contribui la realizarea ODD-ilor, care urmează a fi atinse până în anul 2030. Totodată, reafirmând aspirațiile de aderare la UE, Guvernul

Republicii Moldova, și-a asumat un angajament ambițios de a face managementul substanțelor chimice și al deșeurilor mai eficient și eficace, asigurând realizarea unui echilibru între interesele părților implicate și perfectarea unui control corespunzător din partea statului.

Din punct de vedere procedural, elaborarea Programului este motivată de faptul că reglementarea plasării pe piață a produselor chimice este un domeniu de activitate inclus în Acordul de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (DCFTA) între UE și Republica Moldova care urmărește o relație comercială preferențială, bazată pe condiții avantajoase, acordând fiecărei părți un acces mai bun pe piață, decât ce este oferit altor parteneri de comerț. Implementarea capitolului „Gestionarea substanțelor chimice”, bazat pe Acordul de asociere dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova, va contribui la îmbunătățirea calității mediului.

Elaborarea Programului este de importanță majoră și se încadrează în aspirațiile Republicii Moldova de aderare la Uniunea Europeană. Statutul de țară candidat pentru aderare la UE dictează necesitatea accelerării armonizării legislației pentru plasarea pe piață a produselor chimice racordate la standardele UE, pentru a asigura utilizatorii interni cu produse de calitate, inofensive pentru sănătatea umană și mediu înconjurător. Menționăm că, prin Legea nr. 40/2004 Republica Moldova a ratificat Convenția de la Stockholm privind poluanții organici persistenti (POP). Convenția promovează acțiuni menite să reglementeze produsele chimice POP (pesticide și produse chimice industriale), obiectivul general fiind de a proteja sănătatea umană și mediul de efectul acestora. Convenția impune părților să ia măsuri pentru a elimina sau a reduce emisiile de POP în mediu.

În conformitate cu art. 7 al Convenției, părțile elaborează și adoptă planuri naționale de implementare a Convenției (NIP), care necesită a fi actualizate o dată la 5 ani, odată cu adăugarea produselor chimice noi în domeniul de reglementare a Convenției.

Primul plan de implementare a fost aprobat în anul 2005 prin Hotărârea Guvernului nr. 1155/2004 pentru aprobarea Strategiei Naționale cu privire la reducerea și eliminarea poluanților organici persistenti și Planului Național de implementare a Convenției de la Stockholm privind poluanții organici persistenti.

Elaborarea unui plan nou este de o importanță majoră, dat fiind faptul că, din anul 2005 în domeniul de aplicare a Convenției au fost adăugate circa **16 produse chimice noi**, utilizarea cărora la nivel național necesită a fi reglementată. Se propune ca **planul național de implementare** să fie parte a proiectului de hotărâre a Guvernului cu privire la aprobarea Programului de management durabil al substanțelor chimice pentru anii 2023-2030, ca o Anexă separată cu un conținut care să respecte cerințele Convenției de la Stockholm, având o parte descriptivă și un plan de acțiuni.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul HG pentru aprobarea Programului MDSC nu transpune un act UE. Gradul de compatibilitate va fi descris pentru fiecare act normativ, elaborarea căruia este setată ca și acțiune în Planul de acțiuni pentru implementarea Programului, la etapa transpunerii.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

În Programul MDSC vor fi abordate *problemele* cu care se confruntă azi Republica Moldova în domeniul stabilirii unui management durabil al substanțelor chimice, în mod special a celor periculoase, menționate mai sus, precum și cauzele apariției acestora, inclusiv descrierea posibilelor consecințe și a impactului acestora asupra principalelor părți implicate (*analiza situației*). Scopul Programului ține de realizarea celor două *obiective generale* și a mai multor *obiective specifice* asociate cu gestionarea durabilă a substanțelor chimice de-a lungul ciclului lor de viață. În cadrul fiecărui obiectiv vor fi stabilite și descrise *activitățile prioritare* care, fiind realizate vor contribui la atingerea obiectivelor Programului MDSC. Nivelul de realizare a obiectivelor, dar și gradul de implementare a Programului va fi evaluat prin intermediul *indicatorilor de monitorizare și evaluare* și se va raporta corespunzător metodologiei și periodicității stabilite în document. Autoritățile și instituțiile responsabile care vor contribui la implementarea Programului MDSC la fel vor fi menționate în document. Astfel, Programul MDSC este divizat în două părți: Partea descriptivă și Partea operațională.

Partea descriptivă este structurată în partea introductivă și VII Capitole, după cum urmează: **Capitolul I – Analiza situației** care reflectă cele mai mari probleme și provocări care urmează a fi abordate în Programul MDSC , **Capitolul II - Obiectivul general și obiectivele specifice ale domeniului de activitate** prin care se propune atingerea următoarelor: **Obiectivul general: *Atenuarea riscurilor, reducerea și eliminarea, până în anul 2030, a impactului substanțelor și produselor chimice asupra mediului și sănătății populației prin dezvoltarea unui sistem integrat de gestionare durabilă a substanțelor chimice.***

Reieșind din acestea, **Obiectivele specifice** ale Programului MDSC sunt:

Obiectivul specific nr. 1: Elaborarea, până în anul 2030, a cadrului normativ necesar asigurării unui mecanism instituțional consolidat de gestionare a substanțelor chimice la nivel național .

Obiectivul specific nr. 2: Reglementarea și controlul plasării pe piață, până în anul 2030, a substanțelor care pot prezenta pericole pentru integritatea mediului, sănătatea oamenilor și animalelor

Obiectivul specific nr. 3: Asigurarea unui management durabil al substanțelor chimice în produse și articole pe tot parcursul ciclului de viață, de la import sau producere până la depozitarea, transportarea, utilizarea și eliminarea sau valorificarea substanței

Obiectivul specific nr. 4: Asigurarea schimbului de cunoștințe și practici privind managementul durabil al substanțelor chimice, prin sporirea acceptării reciproce a abordărilor în evaluarea pericolelor chimice și asigurarea funcționării unui sistem informațional integrat privind substanțele chimice

Obiectivul specific nr. 5: Dezvoltarea capacităților de cercetare, evidență și monitoring în domeniul managementului substanțelor chimice

Obiectivul specific nr. 6: Reducerea riscurilor bazate pe politici de conformitate, cât și informarea și sensibilizarea publicului privind impactul substanțelor chimice prin prisma respectării drepturilor omului la un mediu sănătos.

Pentru fiecare obiectiv specific au fost elaborate direcțiile de acțiune, care cuprind

măsurile de ordin normativ, instituțional și infrastructura, activități de cercetare-dezvoltare și monitorizare, precum și implicarea și sporirea capacităților actorilor cheie.

Capitolul III - Impactul, **Capitolul IV** – Costuri, **Capitolul V** – Riscuri în procesul implementării, **Capitolul VI** – Autorități și Instituții Responsabile, **Capitolul VII** – Proceduri de raportare, monitorizare și evaluare.

În partea operațională a Programului MDSC sunt incluse 2 anexe:

- i) Planul de acțiuni pentru implementarea Programului MDSC, pentru anii 2023-2030 și
- ii) Planul de acțiuni pentru implementarea Convenției de la Stockholm privind Poluanți organici persistenți, pentru anii 2023-2030.
- iii) Ambele anexe listează acțiunile pe obiective generale și, în cadrul acestora - pe obiective specifice, precum și entitățile responsabile de implementare, costurile estimative și termenele de realizare.

Monitorizarea implementării Programului MDSC pentru anii 2023-2030 va fi realizată de către Ministerul Mediului, în calitate de autoritate publică centrală responsabilă de domeniul protecției mediului, prin intermediul structurilor sale interne. Monitorizarea va fi realizată anual, în baza unui plan de monitorizare, care va include analiza atingerii indicatorilor de rezultat pentru fiecare din acțiunile incluse în PA al Programului MDSC, dar și prin analiza indicatorilor de rezultat și impact pentru fiecare din obiectivele specifice ale Programului.

În procesul de proiectare a viziunii, obiectivelor și intervențiilor Programului au fost luate în considerație concluziile și recomandările din analizele efectuate, rapoartele privind implementarea primului document de politici în domeniul substanțelor chimice, *Programul național privind managementul durabil al substanțelor chimice în Republica Moldova* pentru perioada 2010-2020 (adoptat prin Hotărârea de Guvern nr. 973/2010¹¹), în cadrul căruia au fost trasate direcțiile strategice de gestionare a substanțelor chimice, inclusiv a deșeurilor acestora și a Planului de acțiuni pentru implementarea programului (2010-2015), care a stabilit liniile directoare, inclusiv indicatorii de performanță pentru obiectivele generale ale programului.

Totodată, pentru elaborarea anexei nr. 3 la Programul MDSC au fost analizate de implementare a Strategiei Naționale cu privire la reducerea și eliminarea poluanților organici persistenți și Planului Național de implementare a Convenției de la Stockholm privind poluanții organici persistenți, aprobat prin HG1155/2004.

5. Fundamentarea economico-financiară

Implementarea proiectului va necesita resurse financiare, tehnice și umane. Acestea sunt estimate și detaliate pentru fiecare etapă a procesului de realizare în Planul de acțiuni pentru implementarea Programului MDSC. De asemenea, se va realiza o ajustare periodică a acestor necesități la Cadrul de Cheltuieli pe Termen Mediu, la Planul Național de Dezvoltare Strategică.

Acțiunile care țin de elaborarea și implementarea cadrului legislativ și de reglementare vor fi realizate nemijlocit de către autoritățile administrației publice centrale și nu vor condiționa costuri suplimentare celor prevăzute în bugetul de stat.

¹¹ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=114309&lang=ro

O parte din costuri pentru implementarea prevederilor Programului MDSC vor suporta agenții economice care produc sau importă substanțe chimice și amestecuri, cum ar fi costuri de conformare a instalațiilor existente la noile prevederi normative privind controlul și prevenirea poluării, inclusiv și emisiile industriale; costurile de etichetare, notificare și pregătirea fișelor tehnice de securitate, precum și pentru introducerea treptată a noilor substanțe ca și substituenți pentru substanțele interzise.

Acțiunile din anexa nr. 3, Planul de implementare a Convenției de la Stockholm privind POPs vor fi acoperite din bugetul de stat și din fondurile partenerilor de dezvoltare și fondului global de mediu (GEF), dar și din Programul Națiunilor Unite pentru Mediu (UNEP).

Cât privește acțiunile de dezvoltare a laboratoarelor, programelor de recalificare și instruire, sistemelor de monitorizare, acestea vor fi finanțate în limita mijloacelor financiare ale bugetului public național, din asistența tehnică și investițională externă, precum și din alte surse, care nu contravin legislației în vigoare.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Adoptarea și intrarea în vigoare a proiectului implică modificarea sau adoptarea unor acte normative la nivel guvernamental.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În conformitate cu articolul 9 al Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, *Anunțul privind inițierea elaborării Programului MDSC* a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Mediului, la linkul: <https://mediu.gov.md/ro/content/anun%C8%9B-privind-ini%C8%9Bierea-elabor%C4%83rii-programului-de-management-durabil-al-substan%C8%9Belor-chimice>

De asemenea, Conceptul privind elaborarea Programului MDSC a fost plasat pe pagina web a instituției, pentru consultări publice. Acesta poate fi accesat la linkul: <https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-privind-organizarea-consultarii-publice-asupra-conceptului-privind-elaborarea-programului-de-management-durabil-al-substantelor-chimice-pentru-anii-2023-2027/10008>

Totodată, Conceptul a fost avizat de Cancelaria de Stat prin Avizul nr. Nr. 21-113-8894 din 13.09.2022. Recomandările și obiecțiile Cancelariei de Stat au fost luate în considerare la elaborarea Programului vizat.

În cadrul ședinței din 26 ianuarie 2023, atât Conceptul, cât și Programul MDSC a fost consultat cu membrii GL pentru elaborarea documentelor de politici și a cadrului normativ în domeniul managementului durabil al substanțelor chimice, urmare a cărui proces, aceștia au înaintat propuneri de completare și îmbunătățire a proiectului. Toate sugestiile înaintate au fost luate în considerare.

Ulterior, pe pagina web oficială a instituției, cât și pe portalul www.particip.gov.md a fost plasat, pentru consultări publice, proiectul Programului MDSC cu actele adiționale. Acesta poate fi accesat la linkul: <https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-privind-organizarea-consultarii-publice-a-proiectului-programului-de-management-durabil-al-substantelor-chimice-pentru-anii-2023-2030/10188>

Conform procedurii, proiectul a fost avizat cu DAMEP. Proiectul a fost susținut. Obiecții nu au fost înaintate.

Ulterior, în conformitate cu prevederile art. 34, alin. 10 din HG nr. 386/2020 cu privire

la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice, proiectul Programului a fost supus evaluării calității și conformității proiectului documentului de politici publice de către Cancelaria de Stat (Aviz nr. 21-113-4775 din 05.05.2023). Propunerile și obiecțiile au fost luate în considerare, proiectul fiind îmbunătățit.

8. Constatările expertizei anticorupție

În conformitate cu art. 21, 30 și 35 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, art. 28 din Legea integrității nr. 82/2017, precum și pct. 194 sbp. 6) din Regulamentul Guvernului aprobat prin H.G. nr. 610/2018, proiectul Programului va fi supus expertizei anticorupție, realizate de către Centrul Național Anticorupție (CNA).

9. Constatările expertizei de compatibilitate

Proiectul nu transpune un act UE, în acest caz fiind exclusă concluzia expertizei de compatibilitate.

10. Constatările expertizei juridice

În conformitate cu art. 21, 30 și 37 ale Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, proiectul elaborat va fi supus expertizei juridice realizate de către Ministerul Justiției.

11. Constatările altor expertize

Conform procedurii și în conformitate cu prevederile art. 32 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, proiectul Programului urmează a fi avizat cu **Ministerele și Instituțiile** vizate, iar obiecțiile și propunerile din partea acestora introduse în Sinteza obiecțiilor și propunerilor, cu argumentele de rigoare.

Secretar de Stat

Grigore STRATULAT